

ШИМКО Ф. А.,
здобувач кафедри цивільного права
та процесу ФПМК
(Харківський національний університет
внутрішніх справ)

УДК 347.439

ОСОБЛИВОСТІ ПРИПИНЕННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПРОЩЕННЯМ БОРГУ

У статті аналізуються положення чинного законодавства України, які регулюють припинення договірних зобов'язань прощенням боргу. Визначено особливості застосування прощення боргу до договорів купівлі-продажу, оренди та довічного утримання. Обґрунтовано неможливість застосування цього способу припинення зобов'язань до договорів про спільну діяльність та сплату аліментів.

Ключові слова: припинення зобов'язань, прощення боргу, договірні зобов'язання, правочин, договір.

В статье анализируются положения действующего законодательства Украины, регулирующие прекращение договорных обязательств прощением долга. Определены особенности применения прощения долга к договорам купли-продажи, аренды и пожизненного содержания. Обоснована невозможность применения этого способа прекращения обязательств к договорам о совместной деятельности и об оплате алиментов.

Ключевые слова: прекращение обязательств, прощение долга, договорные обязательства, сделка, договор.

The article analyzes provisions of current Ukrainian legislation governing termination of contractual obligations as a result of release of debtor of his duties by creditor. Features of application of debt forgiveness to contracts of sale, lease and perpetual maintenance have been identified. The inability to use this method of termination of obligations to joint activity agreement and contract of payment of alimony is justified.

Key words: termination of obligations, debt forgiveness, contractual obligations, deal, agreement.

Вступ. Більшість способів припинення зобов'язань наділені певною відособленою правовою природою, що виключає можливість встановлення загальних правил їх застосування. Прощення боргу слід розглядати в якості двостороннього безоплатного правочину, за яким кредитор звільняє боржника від обов'язку, передбаченого первісним зобов'язанням, повністю або частково.

Окремі аспекти припинення договірних зобов'язань прощенням боргу були висвітлені у роботах українських та зарубіжних науковців, зокрема, М.І. Брагінського, В.В. Вігрянського, О.М. Ерделевського, А.В. Коструби, Є.О. Крашеніннікова, О.І. Міхно, М.І. Панченко та інших. Проте в науковій літературі немає ґрунтовних наукових досліджень, які б визначали критерії застосування прощення боргу для припинення договірних зобов'язань.

Постановка завдання. Метою цієї статті є дослідження умов та правових підстав припинення деяких видів договірних зобов'язань шляхом укладення договору про прощення боргу.

Результати дослідження. Стаття 605 ЦК України не встановлює види зобов'язань, які не можуть припинятися повністю або в частині шляхом укладення договору про прощення боргу. Проте лише стосовно прощення боргу законодавцем безпосередньо було вста-

новлено неможливість застосування такого способу припинення зобов'язань, якщо це «по-рушує права третіх осіб щодо майна кредитора» [1]. Конкретні види договірних зобов'язань врегульовано главами 54–77 ЦК України [1]. Правова природа кожного договору має певні особливості, які відрізняють його від інших видів договорів. При цьому детальний аналіз їх предмета свідчить про те, що прощення боргу, не дивлячись на його загальний характер як способу припинення зобов'язань, не завжди може бути застосованим для припинення договірних зобов'язань. Спробуємо надати більш детальну характеристику можливості застосування прощення боргу для припинення конкретних видів договорів (у розумінні договору як зобов'язання).

Договір купівлі-продажу є одним із найпоширеніших у цивільно-правових відносинах. Він належить до договорів, які спрямовані на передачу майна у власність на умовах оплатності. Незалежно від виду купівлі-продажу (міна, роздрібна купівля-продаж, поставка, контракція сільськогосподарської продукції тощо), такий договір може бути припинено шляхом укладення правочину про прощення боргу. Проте необхідно враховувати, що купівля-продаж є двостороннім оплатним договором. Передумовою припинення такого договору прощення боргу є наявність боргу, який виникає внаслідок належного виконання однією зі сторін всіх своїх обов'язків перед іншою стороною, в результаті чого ця інша сторона стає боржником. Такою стороною може виступати як продавець, так і покупець, але з урахуванням змісту основного зобов'язання. Договором може бути передбачено почергове виконання обов'язків сторонами: наприклад, продавець спочатку передає товар, після прийняття якого у покупця виникає обов'язок сплатити його вартість. У цьому випадку кредитором може виступати продавець, який виконав свій обов'язок із передачі майна покупцеві. Якщо взяти до уваги договір поставки товару, за яким передача товару покупцеві здійснюється визначеними партіями, постачальник отримує право на ініціювання прощення боргу лише після поставки всього товару, визначеного первісним договором. Покупець також може звільнити постачальника від обов'язку поставки товару на підставі договору прощення боргу, але при умові виконання своїх обов'язків зі сплати ціни товару. Такі випадки є найбільш поширеними саме для договорів поставки товару, за умовами яких покупець здійснює повну передоплату вартості товару. Однак із певних причин (відпала доцільність виконання договору, необхідність підтримання платоспроможності контрагента тощо) покупець може звільнити продавця від обов'язку передати товар.

Детальний аналіз чинного законодавства України свідчить, що для припинення договору купівлі-продажу, предметом якого виступає нерухоме майно, шляхом прощення боргу існують певні особливості. На наш погляд, немає жодних перешкод для укладення договору прощення боргу, за яким продавець звільнить покупця від обов'язку сплатити ціну об'єкта нерухомого майна повністю або частково. Однак виникає питання про можливість звільнення продавця від обов'язку передати нерухоме майно у власність покупця. Наприклад, між сторонами укладено консенсуальний договір купівлі-продажу нежитлової будівлі, відповідно до якого покупець зобов'язується здійснити попередню оплату вартості нежитлової будівлі протягом 10 банківських днів із моменту підписання договору, а продавець зобов'язується передати нежитлову будівлю у власність покупця протягом 10 календарних днів із моменту виконання свого обов'язку покупцем в повному обсязі. У разі належного виконання покупцем свого обов'язку зі сплати вартості майна сторони на підставі ст. 605 ЦК мають право припинити договір купівлі-продажу шляхом укладення правочину про прощення боргу. З аналізу ст. ст. 210 та 182 ЦК України випливає, що державній реєстрації підлягає не правочин щодо купівлі-продажу, а саме речове право на нерухоме майно, яке є предметом такого правочину. Це додатково підтверджується положенням пункту 1.1. Глави 2 наказу Міністерства юстиції України від 22 лютого 2012 року № 296/5 [2].

Також необхідно звернути увагу, що відповідно до ст. 657 ЦК України договір купівлі-продажу земельної ділянки, єдиного майнового комплексу, житлового будинку (квартири) або іншого нерухомого майна укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню, крім договорів купівлі-продажу майна, що перебуває в податковій заставі [1].

Отже, здійснення державної реєстрації речового права покупця на нерухоме майно здійснюється не з моменту укладення та нотаріального посвідчення договору-купівлі-продажу, а з моменту виконання обов'язку продавцем щодо передачі предмета договору у власність покупця. Іншими словами, укладення запропонованого вище договору та його нотарі-

альне посвідчення не вимагає проведення державної реєстрації правочину. Лише з моменту передачі нерухомого майна (наприклад, шляхом підписання акту приймання-передачі) право власності покупця підлягає державній реєстрації. Таким чином, договір купівлі-продажу нерухомого майна може бути припинений прощенням боргу продавця до моменту передачі права власності на нерухоме майно покупцеві.

За договором довічного утримання (догляду) одна сторона (відчужувач) передає другій стороні (набувачеві) у власність житловий будинок, квартиру або їх частину, інше нерухоме майно або рухоме майно, яке має значну цінність, взамін чого набувач зобов'язується забезпечити відчужувача утриманням та (або) доглядом довічно [1]. Такий правочин є оплатним, оскільки взамін майна, що передається у власність, інша сторона має право на утримання та (або) догляд довічно. Договір є реальним, тому що момент укладення договору пов'язаний із передачею майна у власність набувача. Крім того, договір довічного утримання (догляду) є одностороннім, оскільки за ним лише одна сторона (набувач) наділена обов'язками, а друга сторона (відчужувач) має лише права.

Отже, момент укладення договору пов'язується із виконанням відчужувачем свого обов'язку щодо передачі права власності на певне майно набувачеві. Правова природа цього договору виключає можливість його припинення шляхом укладення договору прощення боргу, за яким набувач звільнить відчужувача від його обов'язку. Однак, зважаючи на специфічний характер довічного утримання виникає логічне питання: чи може взагалі такий договір припинитися прощенням боргу?

Враховуючи принцип свободи договору та договірний характер прощення боргу, ми підтримуємо думку про можливість припинення аналізованого договору шляхом укладення договору прощення боргу, за яким відчужувач звільнить набувача від обов'язку його довічного утримання та/або догляду. При цьому право власності на майно залишається у набувача. Проте, варто звернути увагу на практичні аспекти укладення договору прощення боргу.

Стаття 745 ЦК України встановлює, що довічне утримання укладається у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню. При цьому, частини 1 та 2 ст. 754 встановлюють, що набувач не має права до смерті відчужувача продавати, дарувати, міняти майно, передане за договором довічного утримання (догляду), укладати щодо нього договір застави, передавати його у власність іншій особі на підставі іншого правочину. На майно, передане набувачу за договором довічного утримання (догляду), не може бути звернене стягнення протягом життя відчужувача [1].

Положенням пункту 7.5. Глави 2 наказу Міністерства юстиції України встановлено, що при посвідченні договору довічного утримання (догляду) накладається заборона відчуження майна в установленому порядку, про що робиться напис на всіх примірниках договору [2]. Така дія здійснюється шляхом вчинення посвідчувального напису на всіх примірниках договору. Пунктом 5.1. Глави 14 цього наказу встановлюється, що нотаріус знімає заборону відчуження майна при одержанні повідомлення про припинення, розірвання, визнання недійсним договору ренти, довічного утримання (догляду), спадкового договору [2]. З цього випливає, що у випадку, якщо сторони бажають припинити договір шляхом прощення боргу, вони мають укласти відповідний договір про прощення боргу у письмовій формі та здійснити його нотаріальне посвідчення. Після цього нотаріус вчинить зняття заборони на відчуження майна.

За договором найму (оренди) наймодавець передає або зобов'язується передати наймачеві майно у користування за плату на певний строк [1]. Із вказаного визначення випливають основні ознаки цього договору. Перш за все, він може набувати форму як реального, так і консенсуального договору. По-друге, наявність зустрічного надання зумовлює оплатний характер договору. Нарешті, такий договір є двостороннім, оскільки кожна з його сторін наділена правами та обов'язками. Предметом договору найму (оренди) може виступати річ, яка визначена індивідуальними ознаками і яка зберігає свій первісний вигляд при неодноразовому використанні, а також майнові права. До таких речей, зокрема, відносять нерухоме майно (житлові будинки, нежитлові будівлі, приміщення, споруди, земельні ділянки, інші природні об'єкти), рухоме майно (транспортні засоби, побутові прилади) тощо.

Правовою природою договору обумовлено, що передача наймачеві майна належної якості та у належний строк є основним обов'язком наймодавця. В свою чергу, після припи-

нення орендних відносин виникає основний обов'язок наймача – повернути річ наймодавцеві. Особливістю зобов'язань, спрямованих на передачу майна у користування, є те, що у наймача не виникає права власності на орендовану річ, а лише право користування та, як правило, володіння нею, обмежене певним часовим проміжком.

М.С. Костюченко стверджує, що до орендних відносин не можуть бути застосовні передача відступного, зарахування зустрічних однорідних вимог, прощення боргу [3, с. 232]. Є.О. Крашенінніков, обґрунтовуючи можливість оплатного прощення боргу, наводить приклад угоди, в силу якої орендодавець зобов'язується простити орендарю залишок боргу по орендній платі, а орендар зобов'язується повернути орендоване майно орендодавцю до обумовленого сторонами строку [4, с. 78]. На думку М.О. Єгорової, орендодавець, який передав у володіння та користування орендаря об'єкт оренди, може простити його борг за черговий платіж. У цьому випадку зобов'язання не припиняється, так як обов'язок орендодавця із надання майна у тимчасове користування зберігається до моменту закінчення строку дії договору оренди [5, с. 496–497]. Наша точка зору стосовно можливості припинення договору найму (оренди) прощенням боргу полягає в наступному.

Кредитором у договорі прощення боргу може бути лише та особа, яка в основному зобов'язанні виконала всі свої обов'язки перед іншою стороною. Тому для дійсності прощення боргу фактично орендодавець має виконати лише обов'язок із передачі речі належної якості та у строк, встановлений договором або законом. Предметом договору прощення боргу за орендним зобов'язанням не може бути звільнення наймача (орендаря) від обов'язку повернути річ. Така теза не може бути оспорена, оскільки основне зобов'язання спрямоване на передачу майна у користування, а не у власність. Відтак, припинення договору прощення боргу орендаря не може викликати наслідки у вигляді виникнення права власності на орендовану річ у останнього. Це б суперечило правовій природі орендних відносин. Саме ця обставина спонукає деяких учених до висновку про неможливість застосування прощення боргу для припинення договору найму (оренди). Варто зауважити, що відповідно до ч. 1 ст. 785 ЦК у разі припинення договору найму наймач зобов'язаний негайно повернути наймодавцеві річ у стані, в якому вона була одержана, з урахуванням нормального зносу, або у стані, який було обумовлено в договорі [1]. Мороз М.В. зазначає, що зобов'язання орендаря з повернення об'єкта оренди вважається виконаним, якщо майно повернене орендодавцеві у строк, в обумовленому місці і в належному стані [6, с. 65].

Можна зробити висновок, що обов'язок повернення речі наймодавцеві має бути виконано безпосередньо після припинення договору, іншими словами обов'язок носить «постдоговірний» характер. Таким чином, є декілька можливих варіантів прощення боргу: 1) звільнення від сплати одного або кількох орендних платежів; 2) звільнення від сплати всіх орендних платежів, передбачених договором. Розглянемо кожен випадок більш детально.

У разі, якщо орендодавець звільнить орендаря від обов'язку зі сплати одного або кількох орендних платежів, матиме місце часткове прощення боргу. При цьому немає значення, настав або не настав строк виконання обов'язку зі сплати кожного окремо взятого платежу. Основне зобов'язання продовжує діяти до настання строку, вказаного в договорі або законі. Договір прощення боргу є абстрактним правочином, а тому його предмет не може впливати на стимулювання виконання основного зобов'язання, як на цьому наголошують деякі вчені. Сторони укладають договір про прощення боргу у формі, в якій був вчинений основний правочин, та який є його невід'ємною частиною.

Набагато складніша ситуація виникає у разі припинення основного зобов'язання шляхом звільнення від сплати всіх орендних платежів. У цьому випадку необхідно враховувати строк виконання обов'язку із сплати орендних платежів, як наслідок, прощення боргу має два варіанти: 1) звільнення від обов'язку сплати всіх орендних платежів, строк виконання за якими настав; та 2) звільнення від обов'язку сплати всіх орендних платежів, строк виконання за якими не настав. Крім того, необхідно враховувати істотну умову будь-якого договору найму (оренди), а саме – його строк. У випадку, коли строк договору найму (оренди) закінчився, а строк виконання обов'язків щодо сплати всіх орендних платежів настав, сторони мають право укласти договір прощення боргу. Правовим наслідком є припинення договору найму в повному обсязі.

Інакше виглядає ситуація, коли строк договору найму (оренди) не закінчився, а строк виконання обов'язків орендаря щодо сплати всіх, визначених договором, орендних платежів

настав або не настав. На наш погляд, у цих випадках при застосуванні прощення боргу мова не йде ані про повне, ані про часткове припинення договору найму (оренди). Звільнення наймача від обов'язків сплати всіх орендних платежів, незалежно від того, настав або не настав строк їх виконання, перетворює договір найму (оренди) в договір позички.

Внаслідок такого прощення боргу договір найму (оренди) фактично втрачає свою основну ознаку – оплатність, набуваючи характеру позичкового зобов'язання. Частина 1 ст. 827 ЦК України встановлює, що за договором позички одна сторона (позичкодавець) безоплатно передає або зобов'язується передати другій стороні (користувачеві) річ для користування протягом встановленого строку [1]. Отже, договір позички, як і договір найму (оренди), відносить до договорів, спрямованих на передачу майна у користування. Основна різниця полягає в тому, що перший договір є суто безоплатним, а другий – оплатним. Перетворення договору найму (оренди) в договір позички можна підтвердити також положеннями ч. 2 ст. 827 ЦК, за змістом якої користування річчю вважається безоплатним, якщо сторони прямо домовилися про це, або якщо це впливає із суті відносин між ними [1]. У нашому випадку безоплатне користування річчю (позичка) впливає із суті відносин, трансформованих із договору найму (оренди) після укладення договору прощення боргу. Необхідно враховувати, що регулювання орендних відносин, трансформованих у позичкові відносини після укладення договору прощення боргу, здійснюється нормативно-правовими приписами саме глави 60 ЦК України. Детальний аналіз чинного законодавства України викликає певні питання щодо можливості такої трансформації. Необхідно звернути увагу, що на відміну від договору оренди предметом договору позички можуть бути тільки речі (ч. 2 ст. 760 ЦК України). На наш погляд, виходячи з положень ст. 760 ЦК, договір найму (оренди), предметом якого виступають майнові права, не може бути трансформований у договір позички внаслідок укладення договору прощення боргу.

За договором про спільну діяльність сторони (учасники) зобов'язуються спільно діяти без створення юридичної особи для досягнення певної мети, що не суперечить законі [1]. З діаметрально протилежних точок зору такий правочин можна охарактеризувати або як оплатний, або як безоплатний. Спільна діяльність виглядає абсолютно безоплатною, виходячи з прямого визначення договору як такого – відсутність зустрічного надання між сторонами. Однак, з іншої позиції, наявність визначених договором прав та обов'язків учасників, спрямованих на отримання певних майнових благ кожним, як кінцева мета реалізації спільної діяльності, наводить на думку про оплатність такого договору. Враховуючи викладене, характеризувати спільну діяльність з позиції оплатності (безоплатності) вважаємо недоцільним. Договір відрізняється з-поміж іншим тим, що його сторони мають одну спільну мету, заради досягнення якої вони об'єднують свої зусилля. На думку С.М. Ллюшнікова, в силу організаційного характеру договору простого товариства неможливим є його припинення наданням взаємн виконання відступного або прощенням боргу, так як виконання за цим договором передбачає не лише внесення вкладу, але й здійснення спільної діяльності для досягнення спільної мети [7, с. 144]. Ми також підтримуємо думку вченого про неможливість припинення спільної діяльності прощенням боргу, виходячи з наступного.

По-перше, стаття 1141 ЦК визначає вичерпний перелік підстав припинення такого договору. До них, зокрема, відносить оголошення учасника банкрутом, смерть фізичної особи, ліквідація юридичної особи, сплив строку договору простого товариства, досягнення мети товариства та інші [1]. Припинення договору прощенням боргу цим переліком не передбачено. Момент припинення договору простого товариства закон пов'язує з настанням обставин, визначених зокрема у пункті 7 частини 1 статті 1141 ЦК України [1]. Таким чином, з формально-юридичної точки зору припинення спільної діяльності прощенням боргу є неможливим.

По-друге, зазначений висновок обґрунтовується правовою конструкцією аналізованого договору. Спільна діяльність за критерієм наявності прав та обов'язків у кожного з її учасників відноситься до дво- або багатосторонніх договорів. Права учасників можуть бути як спільними, так й індивідуальними. Наприклад, право на ведення справ можна віднести до спільних прав його учасників. У свою чергу, представництво інтересів простого товариства перед третіми особами на підставі довіреності, а також право вимоги до інших учасників товариства внести вклад у спільну діяльність можна віднести до індивідуальних прав його учасників. Аналогічним чином можна розподілити й обов'язки учасників. Наприклад, за договором про

спільну діяльність із будівництва капітальної споруди на одного учасника може бути покладено обов'язок із здійснення підрядних робіт, а на іншого – обов'язок прийняти пайову участь у розвитку інфраструктури населеного пункту за адресою будівництва об'єкта. Спільним же обов'язком учасників, виходячи з правової природи договору, є вчинення дій, спрямованих на досягнення спільної мети. В запропонованому прикладі досягнення кінцевої мети пов'язане з проведенням державної реєстрації права власності на капітальну споруду, що підтверджується отриманням свідоцтва про право власності на нерухоме майно. На підставі викладеного можна стверджувати, що спільні та індивідуальні обов'язки учасників спільної діяльності можуть вважатися належним чином виконаними з моменту досягнення спільної мети. Іншими словами, внесення стороною вкладу у спільну діяльність не означає, що вона виконала всі свої обов'язки, визначені договором. Отже, наведена «конструкція» договору унеможливає встановлення особи «кредитора», який, виконавши всі свої обов'язки, може звільнити «боржника» від його обов'язків за договором про спільну діяльність. Саме тому прощення боргу не може застосовуватися для припинення такого зобов'язання ані в повному обсязі, ані частково.

У рамках дослідження застосування прощення боргу необхідно також звернути увагу на аліментні відносини. Частина 1 ст. 189 СК України встановлює, що батьки мають право укласти договір про сплату аліментів на дитину, в якому визначити розмір та строки виплати [8]. В науковій літературі доволі часто можна зустріти дискусії з приводу правової природи такого договору та, відповідно, поширення на нього дії не лише сімейно-правових, але й цивільно-правових норм.

На наш погляд, порядок укладення, зміни та припинення договору зі сплати аліментів на дитину може регулюватися положеннями цивільного законодавства України. Стаття 8 СК України прямо передбачає, якщо особисті немайнові та майнові відносини між подружжям, батьками та дітьми, іншими членами сім'ї та родичами не врегульовані цим Кодексом, вони регулюються відповідними нормами Цивільного кодексу України, якщо це не суперечить суті сімейних відносин [8]. Такий підхід законодавця є більш ніж виправданим: немає сенсу дублювати нормативно-правові приписи, якщо вони регулюють схожі за своїм змістом суспільні відносини.

Аліментні відносини не можуть передбачати наявності певного зустрічного надання, тому такий договір може мати лише безоплатний характер. Договір є консенсуальним, тобто вважається укладеним із моменту досягнення згоди з усіх істотних умов. Положеннями ст. 189 СК України встановлено, що договір укладається у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню [8]. На відміну від новації та зарахування, ЦК України прямо не забороняє припинити договір про сплату аліментів на дитину шляхом укладення договору прощення боргу. Однак, припинення таких відносин будь-яким із допустимих способів припинення зобов'язань можливе лише з урахуванням положень сімейного законодавства України.

М.О. Єгорова, аналізуючи припинення аліментних відносин прощенням боргу, зазначає, що якщо умови правоприпиняючої угоди передбачають прощення боргу лише по відношенню до однієї чергової виплати утримання, така угода не припиняє і не трансформує дію аліментного договору, а виражається у вигляді угоди про прощення боргу, яка звільняє боржника від виконання одного чергового обов'язку. При цьому вчена не заперечує можливість припинення аліментного договору прощенням боргу в повному обсязі [5, с. 514]. На наш погляд, одержувач аліментів за договором про їх сплату не може звільнити платника на підставі договору прощення боргу від сплати аліментів ані в повному обсязі, ані частково. Частина 6 ст. 203 ЦК України імперативно встановлює, що правочин, що вчинюється батьками (усиновлювачами), не може суперечити правам та інтересам їхніх малолітніх, неповнолітніх чи непрацездатних дітей [1]. Кошти, які одержуються за цим договором, призначені виключно для однієї мети – утримання дитини. Вони призначені не для одержувача, він лише отримує їх за договором та витрачає на дитину. Отже, будь-яке звільнення від обов'язку в цьому випадку суперечить правам та інтересам дитини. Недотримання загальних вимог, додержання яких є необхідним для чинності правочину, матиме наслідком визнання договору прощення боргу недійсним.

Висновки. З викладеного випливає, що в більшості випадків прощення боргу є застосовним для припинення договірних зобов'язань у цивільному праві України, проте кожен вид договору або кожна група договорів наділені певними винятковими особливостями, які визначають порядок, умови та можливість застосування цього способу припинення зобов'язань.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України [Текст]: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
2. Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України [Текст]: Наказ Міністерства юстиції України від 22 лютого 2012 року № 296/5. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12>.
3. Костюченко М.С. Порядок та підстави припинення оренди водних об'єктів за законодавством України. // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки. – Вип. 4. – Т. I. – 2014. – С. 231–237.
4. Крашенинников Е.А. О прощении долга. // Хозяйство и право. – 2002. – № 10. – С. 75–79.
5. Егорова М.А. Прекращение обязательств: опыт системного исследования правового института. Монография. – Москва, 2013. – 1236 с.
6. Мороз М.В. Особливості повернення орендованого майна. // Проблеми цивільного права та процесу: Матеріали науково-практичної конференції, присвяченій пам'яті професора О.А. Пушкіна (22.05.2010 року). – Х: ХНУВС, 2010. – С. 65–68.
7. Ілюшников С.М. О прекращении договора простого товарищества. // Бизнес в законе. – 2008. – № 4. – С. 144–148.
8. Сімейний кодекс України [Текст]: Закон України від 10 січня 2002 року № 2947-III. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.

ЮРКЕВИЧ Ю. М.,

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри цивільного права та процесу
юридичного факультету
(Львівський національний університет
імені Івана Франка)

УДК 347.42

ПРИПИНЕННЯ ДОГОВОРУ ПРОСТОГО ТОВАРИСТВА

У статті на основі аналізу чинного законодавства України та практики його застосування здійснена загальнотеоретична характеристика підстав припинення договору простого товариства та проаналізовані його правові наслідки. За результатами дослідження висловлена власна позиція щодо вдосконалення чинного законодавства України у цій сфері.

Ключові слова: договір, спільна діяльність, просте товариство, об'єднання вкладів, спільне майно, припинення договору.

В статье на основе анализа действующего законодательства Украины и практики его применения осуществлена общетеоретическая характеристика оснований прекращения договора простого товарищества и проанализированы его правовые последствия. По результатам исследования высказана собственная позиция по совершенствованию действующего законодательства Украины в этой сфере.

Ключевые слова: договор, совместная деятельность, простое товарищество, объединение вкладов, общее имущество, прекращение договора.

